

**Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Наукове товариство анатомів, гістологів,
ембріологів та топографоанатомів України**

ЗБІРКА ТЕЗ ТА СТАТТЕЙ
науково-практичної інтернет-конференції
з міжнародною участю

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ
МЕДИКО-ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

ПОЛТАВА
19-20 жовтня 2023 року

Редакційна колегія:

Вячеслав ЖДАН – головний редактор

Галина ЄРОШЕНКО – заступник головного редактора

Наталія УЛАНОВСЬКА-ЦИБА – відповідальний редактор

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ МЕДИКО-ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ». – Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2023. – 207 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

(створений відповідно до наказу за № 319 від 20 вересня 2023 року)

Голова оргкомітету:

Вячеслав ЖДАН - ректор закладу вищої освіти

Заступники голови оргкомітету:

Ігор КАЙДАШЕВ - проректор закладу вищої освіти з наукової роботи;

Галина ЄРОШЕНКО - завідувач кафедри біології.

Члени оргкомітету:

Давид АВЕТІКОВ – проректор закладу вищої освіти з навчальної роботи;

Анжела ВАЦЕНКО – доцент закладу вищої освіти кафедри біології;

Наталія УЛАНОВСЬКА-ЦИБА – доцент закладу вищої освіти кафедри біології;

Олена РЯБУШКО – доцент закладу вищої освіти кафедри біології;

Олена КЛЕПЕЦЬ - доцент закладу вищої освіти кафедри біології

Костянтин ШЕВЧЕНКО – старший викладач кафедри біології

Відповідальний секретар:

Альона ГРИГОРЕНКО - викладач кафедри біології

Технічна підтримка:

Іван БЕРЕЗА – провідний фахівець наукового відділу

навчально-методичних матеріалів для здобувачів освіти. Науково-педагогічні працівники кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією активно залучилися до цього процесу [1]. Загалом, із 2018 року колективом кафедри було створено 8 посібників та 3 підручника; до кінця 2023 року планується видати 5 нових підручників

Висновки. Вивчення досвіду кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією ПДМУ свідчить про доцільність підготовки та видання нових навчально-методичних посібників та підручників, які враховуватимуть особливості ОПП та РПНД, що реалізуються на кафедрі, а також висвітлюватимуть новітні наукові досягнення.

Література

1. Білаш С.М. Організація освітнього процесу кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією на сучасному етапі розвитку медичної освіти / С.М. Білаш, М.М. Коптев, О.М. Проніна [та ін.]: матеріали II Міжнар. морфологічного симпозіуму «Новітні досягнення клінічної анатомії і оперативної хірургії в розвитку сучасної медицини і стоматології», м. Полтава, 22–23 червня 2023 р. // Вісник проблем біології і медицини. – 2023. – Вип. 2 (169), дод. – С. 35–36.
2. Крючко Т.О. Методична діяльність і методична робота викладача в умовах сучасної медичної освіти / Т.О. Крючко, Т.В. Кушнерева, І.О. Коленко [та ін.] // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 116–118.
3. Ніколішина Е. В. Методична діяльність викладача закладу вищої освіти / Е. В. Ніколішина, О. М. Бойченко // Експериментальна і клінічна медицина. – 2020. – № 2 (87). – С. 59–63.

УДК 378.147:614.253.1

**Білаш В.П., Свінцицька Н.Л., Білаш С.М., Лисаченко О.Д., Біланов О.С.
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна**

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО МЕДИКА ТА ЙОГО ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Пріоритетним напрямком формування медика є цілісний та всебічний розвиток його як особистості. Концепція формування гармонійної особистості майбутнього фахівця передбачає виховання професіонала, який має фундаментальні знання з медико-теоретичних і клінічних дисциплін та володіє

загальною культурою й етичними засадами. Професіоналізм сучасного медика залежить не лише від знань, умінь та навичок, отриманих під час навчання, а й від рівня його громадянської сформованості та професійно-етичної культури.

Професійно-етична культура медика є сукупністю моральних цінностей та етичних норм, що стали внутрішніми особистісними переконаннями та спрямовують професійну діяльність на формування й відтворення морально-етичних вимог суспільства. Професійно-етична культура наповнює професійним змістом процеси діяльності медичних працівників, посилює загальнокультурну спрямованість, відображаючи досягнутий у ній рівень майстерності й формуючи відповідальне ставлення до професійної діяльності. Від рівня сформованості професійно-етичної культури, дидактичних принципів й технологій, спрямованих на засвоєння знань та вмінь у процесі медичної підготовки, залежить професійна компетентність майбутнього медика [1].

Особливості професійно-етичної культури медичного працівника визначаються рівнем його загальної, професійної, психологічної підготовки в навчальному закладі та особистісними якостями. Сутність професійно-етичної культури медика проявляється в альтруїстичному характері професійної діяльності, творчій реалізації етичних цінностей та моральних переконань адекватно до професійно-етичних норм діяльності [2].

Показниками сформованості професійно-етичної культури є певні якості особистості та поведінка медичного працівника, узгоджені з вимогами професійно-етичних правил. Показниками професійно-етичної культури медичних працівників є: моральний обов'язок, медичний такт, моральна відповідальність, справедливість, вимогливість, толерантність тощо. Ефективність надання медичної допомоги населенню залежить не тільки від професійного рівня медичних працівників, а й від рівня їх професійно-етичних знань, свідомості та культури [3].

Велике значення для ефективного лікування хворих мають високі морально-етичні принципи медиків та чітке дотримання ними деонтологічних норм. Основоположними етичними принципами медичної професії сучасності є добросовісне виконання обов'язків, чесність, не заподіяння шкоди, справедливість. Розвитку професійно-етичної культури в медицині сприяє принцип колегіальності, який передбачає прагнення медичного працівника надавати допомогу колегам у вирішенні професійних завдань. В медичних закладах освіти студенти повинні навчитись працювати в колективі та професійно-етичним аспектам взаємодії зі співробітниками. Принципи діяльності з розвитку професійно-етичної культури взаємопов'язані з відповідними принципами у вихованні й розглядаються як вихідні положення, визначають загальне спрямування становлення майбутнього медичного

працівника, основні вимоги до його змісту, методики та організації. Принципами діяльності педагогічного колективу з розвитку професійно-етичної культури здобувачів освіти є гуманність, нормативність, конфіденційність, імперативність [4].

У вітчизняній медицині виникають суперечності між сучасними вимогами суспільства до рівня медичного обслуговування й недостатнім рівнем професійно-етичної культури медиків, подолання яких можливе за умов удосконалення медичної освіти та підвищення якості підготовки випускників медичних закладів [5]. В освітньому процесі вищих медичних навчальних закладів виявляють розбіжності між: 1) вимогами стандартів вищої освіти до випускників медичних університетів та їх реальною підготовкою до практичної діяльності; 2) потенціалом освітніх технологій і наявними підходами до підготовки майбутніх лікарів; 3) зростаючими обсягами інформації та необхідністю включення її до змісту підготовки медиків; 4) вимогами до викладачів та їх реальною професійно-педагогічною готовністю до формування професійно-етичної компетентності здобувачів; 5) можливостями сучасних інформаційних засобів навчання й інноваційних технологій та реальним ступенем інтенсифікації освітнього процесу; 6) мотивами вступу молоді до медичних університетів та станом професійної реалізації медиків [6].

На формування професійно-етичної культури майбутніх медиків впливає ряд факторів. Серед них виділяють зовнішні: державна політика, окремі аспекти соціальної стратифікації суспільства, ступінь розвитку наукового знання та його відображення в системі освіти, ступінь засвоєння демократичних цінностей, специфіка соціально-професійних відносин. До внутрішніх факторів відносять: специфіку відносин з суміжними вузькими спеціальностями, соціокультурний простір професії, індивідуальний професійний досвід. Суб'єктивними факторами є загальна культура та мотивація до здобуття професійної освіти, об'єктивними - загальноосвітні тенденції освіти, стан системи освіти, якість освітніх послуг [7].

Однією з умов підготовки висококваліфікованих лікарів є формування професійно-етичної культури особистості майбутнього медика, яке здійснюється впродовж усього періоду його навчання в медичному університеті та на протязі всієї професійної діяльності лікаря. Підвищення якості підготовки можна досягти шляхом створення єдиної системи етичного виховання та інтеграції можливостей загальних і професійних дисциплін. Велику роль при цьому виконує мовна підготовка, вивчення психології та філософських наук. Професійні дисципліни мають забезпечити вдосконалення початкового рівня сформованості професійно-етичної культури та впроваджувати її в практичну діяльність (становлення професійної компетентності) [8].

Професійно-етична культура передбачає оволодіння, удосконалення та створення особистісно-осмисленої системи професійно та суспільно обумовлених цінностей, які реалізуються в професійній діяльності. Професійно-етичну культуру лікаря визначено як вид лікарської діяльності, що включає професійну роботу, спілкування, психологічне саморегулювання, розв'язання етичних конфліктів. Формування професійно-етичної культури є комплексним процесом, який включає зовнішній вплив на особистість і внутрішню роботу по оволодінню, застосуванню та створенню етичних норм. Відбувається реалізація професійно-моральних цінностей, таких як гуманність, сумління та відповідальність у професійній діяльності. Професійно-етична культура формується завдяки поєднанню: навчальної та виховної діяльності; теоретичного вивчення медичної етики та морально-етичної поведінки лікарів; практичного застосування набутих знань, умінь, навичок та практичної медичної діяльності [9].

Кінцевою метою виховного процесу в сучасному вищому навчальному закладі є високоморальна освічена людина, інтелектуал з високими моральними якостями та чітко вираженими ознаками сформованої особистості, яка не втрачаючи своєї унікальності і неповторності здатна брати відповідальність за все, що відбувається в її житті. Концепція формування особистості лікаря забезпечується шляхом розгляду національного відродження в контексті історичного досвіду, національної пам'яті, державних аспектів духовно-культурного відродження, етичних проблем медичної комунікації. Майбутній медик формується національно свідомою особистістю, яка має почуття національної гідності та самоповаги [10].

Важливу роль в формуванні професійно-етичної культури майбутнього медика (сукупності моральних принципів, етичних норм, відповідального відношення до праці тощо) відіграє навчальний заклад в якому здобувається освіта. Становлення конкурентоспроможних фахівців, які мають чітко визначені професійно-етичні якості залежить від раціонального співвідношення теоретичного і практичного навчання, отриманих знань, умінь, навичок, рівня їх майстерності та громадянської сформованості.

Література

1. Колісник-Гуменюк Ю. І., Гуменюк В. В. Професійно-етична культура майбутніх медиків як педагогічна проблема. PRACE NAUKOWE Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie Rocznik Polsko-Ukraiński 2014, t. XVI, s. 155–166.
2. Колісник-Гуменюк Ю. І. Концептуальні основи формування професійно-етичної культури майбутніх медиків / Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2011. — № 5. — С. 23—32.

3. Надюк З. Управління якістю медичної допомоги та її доступність для населення України // Вісник Національної академії державного управління. – 2005. – № 3. – С. 255-256.
4. Рикачевський О. В. Професійно-етична культура медичного працівника як інтегрована якість особистості майбутнього медика. Наукові інновації та передові технології. 2023 № 2(16) С. 372-384.
5. Колісник-Гуменюк Ю. І., Гуменюк В. В. Особистісна характеристика медичного працівника. Неперервна професійна освіта : теорія і практика. – Випуск 1-2 (42-43). Серія : Педагогічні науки. – Київ : ТОВ «Видав. п-во «Едельвейс». – 2015 р. – С.72-77.
6. Дудікова Л. В. Концептуальні основи формування професійно-етичної компетентності майбутніх лікарів у медичних університетах /Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогічні науки. - 2018. - № 1. - С. 115–126.
7. Корольова Т.В. Модель формування професійно-етичної культури майбутнього лікаря у процесі гуманітарної підготовки. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Вип. 30. С.66-69.
8. Риженко М. В., Денисенко Д. М. Особливості формування професійної етики майбутніх лікарів. Проблеми сучасної освіти. - 2017. Вип. 8 ч. 1. С. 103-107.
9. Агаркова А. О. Формування професійно-етичної культури майбутніх лікарів у вищих навчальних закладах. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук 13.00.07. Київ, 2011. 21 с.
10. Магльований А.В., Вісьтак М.В., Гриновець В.С., Черкес Н.Д., Ягело С.П. Сучасні методологічні засади виховання особистості лікаря та провізора у вищих навчальних закладах / Львів, Кварт, 2018. – 164.

Бичко М.В.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

Екологічні зміни, що становлять реальну загрозу для життя людей і свого часу вже створили екологічну кризу, наразі вимагають інтенсивного екологічного виховання всього населення і перш за все студентської молоді.

Екологічне виховання у закладі вищої освіти – це освітня діяльність викладачів, що має вектор на формування у здобувачів вищої освіти екологічної культури. Екологічна культура має формувати у майбутніх лікарів знання про

Зміст

Агаєв Е.К., Ісмаїлова З.Е., Гасанов А.Б., Ісрафілова С.Б. ПОРІВНЯННЯ РІЗНИХ ВИДІВ АНАСТОМОЗІВ ВИКОРИСТОВУВАНИХ У НЕВІДКЛАДНІЙ ЧЕРЕВНОЇ ХІРУРГІЇ	4
Акімов О.Є. ВПЛИВ СТИМУЛЯЦІЇ ОРГАНІЗМУ БАКТЕРІАЛЬНИМ ЛІПОПОЛІСАХАРИДОМ НА РОЗВИТОК ОКСИДАТИВНО- НІТРОЗАТИВНОГО СТРЕСУ У СКЕЛЕТНІЙ М'ЯЗОВІЙ ТКАНИНІ ЗА УМОВ МЕТАБОЛІЧНОГО СИНДРОМУ	5
Багіров І.М. ВПЛИВ РЕНТГЕНІВСЬКИХ ПРОМІНЬ НА МЕТАБОЛІЗМ ПЕЧІНКИ	6
Балаєва Ш.М., Султанова М.Дж., Джафарзаде Н.Дж. ЗАХВОРЮВАНІСТЬ ДИТЯЧОГО І ПІДЛІТКОВОГО НАСЕЛЕННЯ АЗЕРБАЙДЖАНА	8
Бауман С.С., Шешукова О.В., Труфанова В.П., Мосієнко А.С., Казакова К.С., Падалка А.І., Поліщук Т.В. ПРОГНОЗУВАННЯ ВПЛИВУ ХРОНІЧНОГО ГАСТРОДУОДЕНІТУ НА ВИНИКНЕННЯ ЗАПАЛЕННЯ ПАРОДОНТУ У ДІТЕЙ	10
Баштан В. П., Чорнобай А.В., Муковоз О. Є., Гагал О.В., Яковенко Л.Д. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА НЮАНСИ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ	11
Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М., Пирог-Заказникова А.В., Білаш В.П., Кононов Б.С., Донченко С.В., Олексієнко В.В., Олійніченко Я.О. ПЛАНУВАННЯ І ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗПОДІЛУ РОБОЧОГО ЧАСУ ВИКЛАДАЧІВ КАФЕДР МОРФОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	13
Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М., Пирог-Заказникова А.В., Кононов Б.С., Донченко С.В., Олексієнко В.В., Олійніченко Я.О. МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	17
Білаш В.П., Свінцицька Н.Л., Білаш С.М., Лисаченко О.Д., Біланов О.С. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО МЕДИКА ТА ЙОГО ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	21
Бичко М.В. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»	25
Бойченко О.М., Мошель Т. М., Крутікова А. Д. ЗАЛЕЖНІСТЬ СТОМАТОЛОГІЧНОГО СТАТУСУ ВІД ХАРЧОВИХ ЗВИЧОК ПАЦІЄНТІВ	27